

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ІМЕНІ АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ

**ЕФЕКТИВНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ
ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ПРИВАТНИХ ПРАВ
ТА ІНТЕРЕСІВ В УКРАЇНІ**

ЗБІРНИК

матеріалів науково-практичного круглого столу

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ
ПРИВАТНОГО ПРАВА І ПІДПРИЄМНИЦТВА
ІМЕНІ АКАДЕМІКА Ф. Г. БУРЧАКА
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК
УКРАЇНИ

**ЕФЕКТИВНІСТЬ НАЦІОНАЛЬНИХ
ЗАСОБІВ ЗАХИСТУ ПРИВАТНИХ ПРАВ
ТА ІНТЕРЕСІВ В УКРАЇНІ**

Збірник матеріалів
науково-практичного круглого столу
(м. Київ, 03 грудня 2025 року)

УДК 347.12+347.97

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
Національної академії правових наук України
(протокол № 13 від 24 грудня 2025 р.)*

Ефективність національних засобів захисту приватних прав та інтересів в Україні [Електронний ресурс]: збірник матеріалів науково-практичного круглого столу (м. Київ, 03 грудня 2025 р.) / упорядник М. О. Гетманцев Київ: Електрон. текст. дані. НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2025. 146 с. 1 електрон. опт. диск (CD-R).

ISBN 978-617-8084-57-8

У збірнику представлені наукові доповіді учасників науково-практичного круглого столу «Ефективність національних засобів захисту приватних прав та інтересів в Україні», який відбувся 03 грудня 2025 р. у Науково-дослідному інституті приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України. Тематика доповідей учасників стосується напрямків системного оновлення Цивільного кодексу України в сфері захисту приватних прав та інтересів в контексті рекодифікації цивільного законодавства України.

Збірник зацікавить наукових і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів і наукових установ, докторантів та аспірантів, студентів, які вивчають актуальні проблеми цивільного права та цивільного процесу, а також суддів, адвокатів та всіх практикуючих юристів.

Матеріали доповідей подано в авторській редакції. Організаційний комітет не несе відповідальності за зміст публікацій, їх відповідність до вимог законодавства і за порушення авторських прав.

ISBN 978-617-8084-57-8

© Автори, 2025

© Науково-дослідний інститут
приватного права і підприємництва
імені академіка Ф. Г. Бурчака
НАПрН України, 2025

Сіньова Людмила Миколаївна,

*кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри трудового права та права соціального
забезпечення Київського національного університету
імені Тараса Шевченка*

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ДНЯ ВЕТЕРАНА В УКРАЇНІ

Питання соціального захисту ветеранів та членів їхніх сімей має важливе значення, адже відображає рівень гуманізму, демократичності та соціальної відповідальності держави перед тими, хто захищав її суверенітет і територіальну цілісність. Україна, переживаючи складні етапи державотворення та збройної агресії, послідовно формує нормативно-правову базу, спрямовану на забезпечення гідного життя ветеранів війни, їх соціальної інтеграції та підтримки. Саме тому особливій уваги потребує дослідження історико-правового аспекту Дня ветерана, який не лише вшановує мужність і жертвність захисників, а й відображає еволюцію державної політики у сфері соціального та правового забезпечення цієї категорії громадян. Аналіз історичних передумов, нормативних актів і сучасних підходів до відзначення цього дня дає змогу глибше зрозуміти розвиток правових механізмів підтримки ветеранів та визначити напрями їх подальшого удосконалення.

Свято Дня ветерана було встановлено в Україні відповідно до Указу Президента України №1135/2004 від 24 вересня 2004 року, яким 2005 рік проголошено Роком ветеранів з метою посилення уваги держави до потреб осіб старшого покоління, забезпечення належного соціального захисту ветеранів війни, праці та військової служби. У межах реалізації цього указу 1 жовтня визначено датою щорічного вшанування ветеранів [1]. Обрання саме цієї дати не є випадковим, оскільки 1 жовтня також відзначається Міжнародний день осіб похилого віку, що підкреслює взаємозв'язок соціального та правового аспектів державної політики у сфері підтримки ветеранів.

В Україні громадянами похилого віку визнаються особи, які досягли пенсійного віку, встановленого ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», а також особи, яким до досягнення зазначеного пенсійного віку залишилося не більш як півтора року [2].

Кабінет Міністрів України мав розробити, виходячи із зростаючих економічних можливостей держави, пропозиції щодо внесення змін до законодавчих та інших нормативно-правових актів з питань соціального захисту ветеранів для більш повного і комплексного задоволення соціальних потреб цієї

категорії населення; вжити додаткових заходів для реалізації законодавчих актів з питань соціального захисту ветеранів; розробити до 1 січня 2005 року Державну програму соціального захисту ветеранів, звернувши особливу увагу на осіб, яким виповнилося 100 і більше років; не допускати під час розроблення проєктів законів про Державний бюджет України на 2005 та наступні роки зменшення обсягів фінансової підтримки громадських організацій ветеранів.

Після початку повномасштабної війни поняття «ветеран» набуло нового значення: сьогодні це чоловіки та жінки різного віку, які боронять Україну. Загалом у країні вже понад мільйон ветеранів, більшість із них мобілізовані воїни, котрі продовжують стояти на захисті свободи. Нині в Україні налічується понад 1 мільйон ветеранів, значна частина яких є учасниками сучасної війни, а тому День ветерана набуває особливої ваги як символ державного визнання та правової підтримки осіб, що присвятили своє життя служінню Батьківщині.

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ [3] ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав. До ветеранів війни належать: учасники бойових дій, особи з інвалідністю внаслідок війни, учасники війни.

Варто також зауважити, що існує необхідність змінити законодавчі підходи до поняття «ветерани війни» та визначити правовий статус цієї категорії осіб на підставі набутого бойового досвіду, а не часових меж військових конфліктів. Вплив бойового досвіду та виконання завдань в зоні бойових дій суттєво відрізняється від іншого досвіду військової служби, навіть під час війни [4, с. 39]. Як наголошує Новіков Є.А., вирішенням проблеми правового статусу ветеранів війни може стати оновлення норм закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та зменшення кількості категорій осіб, які на разі мають право на отримання статусу ветеран війни [5].

У День ветерана в Україні вітають усіх, хто має досвід служби та участі в захисті держави: ветерани війни проти росії - військові, добровольці, мобілізовані, які брали чи беруть участь у бойових діях; ветерани Другої світової війни ; учасники бойових дій у різні роки; ветерани служби та праці – люди, які довго працювали на благо держави, віддаючи роки свого життя своїй професії. А сьогодні, в умовах повномасштабної війни, насамперед вшановують саме тих чоловіків і жінок, які захищали й продовжують захищати незалежність і свободу України.

Наразі в Головному управлінні Пенсійного фонду обслуговується близько 6,1 тис. ветеранів війни та 25,8 тис. осіб, що належать до дітей війни. Середній

розмір пенсійних виплат ветеранів війни на даний час становить 12,2 тис. грн. [6]. Отже, День ветерана в Україні має не лише символічне, а й важливе правове значення, адже відображає ставлення держави до осіб, які присвятили своє життя служінню Батьківщині. Соціально-правовий аналіз свідчить, що система соціального та правового захисту ветеранів поступово розвивається відповідно до викликів часу. Сучасні реалії війни зумовлюють необхідність оновлення законодавчих підходів до визначення статусу ветерана та розширення механізмів їх підтримки. Відзначення Дня ветерана є не лише виявом пошани до захисників, а й підтвердженням державної відповідальності за забезпечення їхніх соціальних, правових і економічних гарантій.

Список використаних джерел:

1. Про оголошення в Україні 2005 року Роком ветеранів : Указ Президента України від 24.09.2004 № 1135/2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135/2004#Text> (дата звернення: 10.11.2025).
2. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування : Закон України від 09.07.2003 № 1058-IV : станом на 7 верес. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text> (дата звернення: 10.11.2025).
3. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 № 3551-XII : станом на 23 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> (дата звернення: 10.11.2025).
4. Концепція політики щодо ветеранів та їхніх сімей. Експертні рекомендації до формування оновленої державної політики щодо ветеранів та їхніх сімей. 2023. Київ, 108 с.
5. ЕлАр ХНУРЕ:: Головна. URL: <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/425595cc-c8d9-47f5-9482-b0e6d98884ef/content> (дата звернення: 10.11.2025).
6. Пенсійне та соціальне забезпечення ветеранів війни - Головне управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області. Головне управління Пенсійного фонду України в Чернівецькій області. URL: <https://www.pfu.gov.ua/cv/416320-pensijne-ta-sotsialne-zabezpechennya-veteraniv-vijny/> (дата звернення: 10.11.2025).